

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, foaia de glume „Bobirnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, e: pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

==== Manuscriptele nu să dau înapoi. ====

Scrisoarea Impăratului și Răspunsul Țarului.

— Sabie grea e ridicată de-asupra capului Europei! —

Ziceam, când am adus înția oară știre despre aceea, că Majestatea Sa Impăratul și Regele nostru a trimis scrisoare dela mâna proprie, vecinului seu puternic, Țarului rusesc, — că astfel de scrisori nu-s semne bune. Ele să scriu și să trimit prin stafeji anume, numai când taine mari au a-și spune capetele cele cu Coroana pe ele, ori nevoi mari au de împăcat.

Despre scrisoarea Maestăjii Sale s'a păstrat taină mare. Pușini de tot, cîțiva dintre sfetnicii cei mai dinlăuntru ai Maestăjii Sale de vor fi știut de cuprinsul ei, — iar aceia n'avam voe a spune nimănui ce știu. Abia acum, tirzior, după-ce același stafet, Principele Hohenlohe, a adus și răspunsul dat de Țar, s'a ridicat în parte vâlul de pe taina scrisorii Maestăjii Sale. Stafetul împărătesc Hohenlohe a sosit bolnav la Viena. Nici n'a putut duce însuși Maestăjii Sale scrisoarea cea cu grele peceji împărătești muscălești, ci a trimis-o prin alt stafet. Sămna rău pentru cuprinsul scrisorii cu răspuns. Căci rău era și acel răspuns, încît zău că ar putea să se îmbolnăvească de el, cei dela cîrma Impărăției noastre, și să o mai slăbească cu politica lor prin care mereu așijă pe vecina lor cea mare și tare, pe Rusia, și o fac pe aceea să iee față de noi o șinută amenințătoare, care ne costă Dunăre de bani, pe care nu mai avem de unde-i da!

Despre răspunsul dat de Țar scriu foile cele mai apropiate de Curte (Reichspost) și după ele celalte, următoarele:

„In răspunsul seu Țarul zice, că șinuta (purtarea) Austro-ungariei din anii din urmă, șilește pe Rusia, ca să-i facă cunoscută (Austro-ungariei și Impăratului ei) hotărîrea nestrămutată a ei, de a-și sprigini interesele frașilor sei slavil”

Din acest răspuns să poate celi mult de tot. Intil pulem ghici și scrisoarea ce a scris-o Maestatea Sa, care să vede că a voit să imblinzască un pic furia vecinei sale, cer-

cînd să asigure pe Capul ei încoronat, că Austria nu-i poartă nici un gînd rău și mult ar dori să nu mai vadă nici din partea ei, semnele gîndurilor rele (înarmările grozave și pregătirile de războiu). Era această scrisoare un fel de rugă-minte adresată vecinei îndirjite și războinice, — rugămintea celui ce ar vrea să aibă pace, și să scape de gîndul negru, că poate ca mine să se trezască în spate cu încrunțatul seu vecin.

Iar răspunsul rusesc, e înșepat, ca răspunsul ce și-l dă omul ce să simte prigonit și nedreptățit de line, de cel care, temîndu-te acum de răzbunarea lui, cerci să-l imblinzești și îl rogi frumos să-ți dee pace. Răspunsul Țarului rusesc, tradus pe înțelesul tuturor, înșamnă așita:

Eu, vecină Austrie și vecinule Impărat, — nu și-am purtat grija, nu și-am avut baiul. Eu port numai grija frașilor mei slavil cari gemeau sub jugul păgîinului turc. De aceea mă durea și mă doare inima, căci eu, Rusia, sora lor mai mare ori mama lor, am ini mă pentru fiii sau frașii și surorile mele mai mici, pe care le văd plesnite de biciul unor mătișhoi ce-și pusese mina pe ele și mile șineau ca slujnice, purfîndu-se rău cu ele. Acestor nenorocite eu le-am sărit în ajutor. Cu ajutorul meu ele au ajuns a răsturna de pe ele jugul ce le apăsa. Dar cînd să-și rînduiască acum și ele curșile pe care au ajuns doamne și stăpîne, — tu, vecină, vii și, fără să ai vre-un drept ori folos, te mesleci în împărțania și rînduiala lor, poruncindu-le pe unde să-și așeze gardul, pe unde își place șie, care n'ai vărsat șinge pentru cuprînderea acelor locuri, și nu pe unde le cere trăbuința lor și bunul lor viitor. Și lu cînd o faci asta, o faci cu gînd rău, ca să le știnge-nești în desvoltarea lor viitoare, să nu le lași să se întărească, precil s'ar întări în chip șiresc fără amestecul lău oprilor. Iar în ele tu lovești cu gîndul ascuns, de a lovi în mine, în Rusia, care le spriginesc pe aceste

surori ale mele, și vrei să-mi araji, că nu va fi așa cum eu doresc!..

Șinuta la aceasta mă șilește să-ți aduc dară și pe calea aceasta la cunoștință, că sunt foarte hotărît, eu Țarul și Rusia mea, a sprigini cu toată puterea interesele (trebuințele și foloșele) frașilor mei slavil în calea cărora tu te pui mereu, așa din bun senin, și fără ca ei să-ți fi greșit șie atingîndu-te cu un strop de apă macar!

Acesta e înțelesul celor două scrisori schimbate între Impăratul și Regele nostru și Țarul Rușilor!

Cine vrea, amăgească-se a vedea în aceste scrisori semne bune. Nouă chiar ele ne arată, aceea ce până aci nu vedeam așa de limpede: ce sabie grea e ridicată peste capul Europei și cum aceea stă gata a plezni pe trupul împărășilor și pe a nenorocitelor popoare, cari șint ameninșate a trece prin așitea jertfe de șinge, de avere și prin așitea suferinșe, — încît va fi prin ani și ani viața în aceste țari, un nesfirșit plîns și scrișnire a dinșilor!

Dă, Doamne, să fim proroci mincinoși, dar primăvara cu această cunună de flori de șinge pe cap, făgăduște a veni la noi!

Și nu să mai poate asta încunșura? Cum să nu! Stă în voia alor cîțiva domni dela cîrma împărășiei, să nu să mestece prea tare în trebile statelor vecine slave la șatorirea granișelor ce acelea își cer pe urma biruinșelor lor asupra păgîinilor, biruinșe plășite așit de scump cu șinge și cu suferinșe!

**500 milioane
cheltuite numai pînă acum!**

— Groazele războiului. —

Duminecă și Luni s'au adunat în Viena la șfat împreună ministrii austrieșil și cei ungari, ca să asculte darea de samă ce li-o vor da ministrii trebilor obșteștil ale împărășiei (cel pentru războiu și cel pentru străinătate).

Au avut ce auzi și au ce spune țarilor lor.

Din partea ministrului de războiu s'a adus la cunoștință ministrilor celor două jumătășii ale Impărășiei (Austria și Ungaria), că pe ce s'a cheltuit și cît, cu pregătirile

ce s'au făcut pîn' acum pentru a-părarea țării contra unei înșimplărt neașlaptate de războiu. Deși s'au făcut numai mobilizări în măsură restrînsă, mai drept spus s'au făcut numai nișle întăriri a trupelor pe la granișe, și și aceea numai în cîteva puncte, — așadar de-o punere a armatei pe picior de războiu, n'a fost nici vorbă — *totuși s'au cheltuit pînă acum, în 4 luni de zile, nu mai pușin de 400 milioane coroane, și cu ce să mai cere pe cîteva vreme înșainte, fără a să trece la mobilizare mai înșemnată, să cer de tot 500 milioane!*

Așta numai așa ca gustare, ca apetitoriu, din aceea ce va cere și va înșghiși o mobilizare a armatei cînd să va pune pe picior mai mare, și cînd fiecare zi își înșghite zeci și zeci de milioane, peste cheltuelile regulate ale armatei!

Iaca de ce cu drept cuvînt să înșgrozește ași fiecare om cu capul la loc, de gîndul unui războiu. Căci acela aduce sărăcie pe zeci de ani pe capul țarilor!

**Iarășil daruri
pentru frunșășii României.**

Cele ce arătăm aci, vor fi și ele tot semne de — pace.

O știre din Petersburg șpune, că în curând un nou rol de înalșil domni muscălești, mari ofișeri și bărbășil sus pușil în ștutul rusesc, — vor pleca în șolie de sărbătoare la Bucureștil.

De data asta ci-că ei vor merge să ducă daruri bogate pe sama tuturor acelor înalșil bărbășil de ștat și ofișeri Români, cari au luat parte la primirea plînă de căldură ce s'a făcut trimișilor Țarului la Bucureștil, cînd duseră bășul de Mareșal Regelui Carol.

Și ștă lumea iarășil pe gînduri și să întrebă: Oare să fie acest lucru așa un lucru de toate zilele și acele daruri să nu fi putut fi împărțășite și în alt chip, în alte zile? De ce chiar acum în preajma acestor zile pline de vești șperietoare, ameninșătoare cu războiu cum nu s'a mai pomenit?!

Și mintea și inima o șpune orișicui, că ducerea „darurilor”, e perdeaua sub care să acopere adevăratul școp al șoliei, care e cu totul altul, mult mai mare și mai greu, decil cele cîteva obiecte

de suvenire ce să duc citorva Curteni ai Regelui și Generali și miniștri.

E afit de ușor de înțeles, că Rusia folosește acest privilegiu pentru a să apropie de România și a-i șopti la ureche: „Vecină, fii cuminte, nu te arunca fără nici a codire, în brațele Austriei, care nu de pielea ta o doare când te trage cătră sine, ci pe sineși vrea să se încălzească și scutească prin asta! Rămii de-o parte! Și de nu vrei să vii alătura de mine, cel puțin nu merge în contra mea și a celor ei mei! De-o fi să ne încăerăm în primăvă, nu te băga în focul cumplit...”

Dar, câtă vreme Regele Carol stă în capul Țării, — nu e nici o nădejde ca glasul Rusiei, ori cât de dulce ar grăi el și ori ce-ar făgădui, — să asle ascultare la București! Regele Carol nu are nici un dram de încredere în Rusia și șine, că singura cale bună în politica României, e, a să alipi la Germania și Austria.

Nouă așa ni-se pare, că umblarea Rusiei după România, e și ea un semn foarte limpede, despre aceea, că aci să pregătesc lucruri mari pentru primăvară!

Frații în Christos.

— Frumoasa instalare dela Lugoj. —

Așezarea P. S. Sale Episcopului gr.-cat. român Traian Valeriu Frențiu în scaunul dela Lugoj, prin unele înfimplări din jurul ei, să ridică și din punct de vedere general românesc, peste alte așezări obicinuite.

Acea că noul arhieru a fost întâmpinat în tot drumul seu dela Hațeg pân' la Lugoj, cu cea mai mare căldură și cu multe urări de mărirea bisericii sale, că tot drumul i-a fost un frumos și însuflețit alaiu, că la Lugoj i-au ieșit întru întâmpinare nu numai căpeteniile bisericesti, ci și capii deregătorilor, — că șlujba a decurs cu paradă sărbătorească rară și cuce: ritoare, — toate sunt de sine înțelese. Doar când o episcopie își capătă un mire nou, de care leagă mii de nădejdi frumoase, sunt zile de ospăț sufletesc, care decurge totdeauna măreș.

Dee Dzeu ca toate dorințele drepte pe care Dieceza gr.-cat. de Lugoj le-a legat de ridicarea în tronul ei a noului Arhieru, în plin să i să îplinească!

Dar ceea-ce din punct de vedere general românesc, scoatem deosebit și cu drag la iveală din acest privilegiu, e arătarea frumoasă și nouă ce s'a văzut la aceasta întronare a Episcopului dela Lugoj: Episcopul gr.-or. al Caransebeșului, P. S. Sa Dr. Miron E. Cristea, a avut bunul gând a merge însuși la așezarea în scaun a Fratelui în Christos Episcop gr.-cat. al Lugojului, luind parte la toate bucuriile diecezei surori, mer-

gind și Sfinția Sa și închinându-se în biserica soră, și ducind urările de bine, felicitarea, diecezei (vlădiciei) gr.-or. de Caransebeș, diecezei surori gr.-cat. de Lugoj, din privilegiul praznicului ei!

La masa sărbătorească (banchetul) ce s'a dat după amiaz, s'au ridicat vorbirile obicinuite: Noul Episcop a rostit în latinește câteva cuvinte de supunere capului bisericeii catolice, Papei, apoi a rostit în ungurește și românește în onoarea M. Sale Domnitorului; canonicul Boroș pentru noul Episcop, Dr. Iac. Radu pentru guvern, pentru ministru de culte și pentru fișpanul; fișpanul Medve mulțumește și numele seu și al guvernului.

S'a ridicat apoi Episcopul Caransebeșului Dr. Cristea, și a rostit o caldă și simțită vorbire românească în toatele sale. Prea Sfinția Sa a zis:

„O sărbătoare mare a întrunit aci frunțașii, lamura neamurilor din aceste părți. Și când văd această lamură șezînd aci pacinică, în bună înțelegere, îmi aduc aminte de cuvintele întemeetorului Ungariei, care a zis, că în mulțimea neamurilor ce locuiesc această țară, zace țaria ei! Acest adevăr stă și azi, întreg și neschimbat! A-

ceastă țarie însă, o poate da, nu mai buna simțire lingă olaltă a tuturor popoarelor (contopirea simțimintelor lor prin mulțumire!).

„Dar pe când aici ne împăcăm bine lingă olaltă, încolo în viață dăinuesc neînțelegerile cari slăbesc țaria țării!

A trebuit să vină focul din Balcani, că să vadă Maghiarii, că au lipsă de Nemții contra căroro cîrteau până acuma, și că trebuința îi mână spre apropiere de Români!, care și-au făcut două mii de ani datorința pentru tron și și-o vor face și în viitor. Soldații diecezei mele, cu peptul ars de soare, stau gata și azi să facă față glontelui dușman din afară!...

Ridic păharul meu pentru ca frățietatea dela această masă, să ajungă obștească în toată țara!”

Așa au pecelluit nu numai bună vecinătate cele două dieceze românești, nu numai în cele bisericesti, ci ridicînd peste toate frăția de sînge, națională, pe care o dictează azi ori-cărui Român înțelepciunea vieții și a stărilor între cari trăim!

Dee Dzeu ca această pildă de înfrățire a celor sus puși, — să asle răsunset deplin și viu până jos la tot Românul cu gândire cuminte.

Războiul.

Cel din Balcani nu să mai sfirșește. — Lupta să dă încă, dar par'că mai slăbită. Par'că amândouă părțile sunt istovite. Adrianopolul nu cade. Nici Scutari. Dar Turcii să țin și Bulgarii nu mai pot zmulge învingeri așa mari și frumoase ca nainte.

Stafia războiului european, nu poate fi încă alungată de de-aspăra noastră. Ba par'că să apropie tot mai rînjitoare spre noi.

Iată știrile mai nouă de pe cîmpul de războiu:

Vineri, 14 Febr.

Țarigrad. — Răniți veniți de pe peninzula Gallipoli, spun că starea armatelor bulgare e grea, aproape desnădăjduită. Enver-bey și-a făcut o armată de 60.000 de oameni, din cele mai alese trupe, și mișcările acestora să sfirșesc tot cu retragerea Bulgarilor.

— Intre Ciorlu și Kezan curge luptă inversunată pentru Silivria. Turcii au așezat iarăși deregătorii turcești pe cuprinsurile din nainte de Ceatalgea de pe cari au alun-gat pe Bulgari.

— Bombardarea Adrianopolului curge încă, dar mai slab. Au sosit trupe nouă dela Sirbi în ajutorul Bulgarilor. Bulgarii au cerut încă două divizii dela Sirbi. Și Sirbii li-au trimis 21.000 de oameni.

Viena. — Perderile Muntenegrenilor la Scutari fiind foarte mari, — în țară e amărăciune de nedescris! E teamă că să ridică poporul contra Regelui Nichita!

Sîmbătă, 15 Febr.

Țarigrad. — Pe Gallipoli să dă de două zile luptă cumplită în jur de orașul Bulair. După războire

de 36 ciasuri, lupta a încetat, fără a fi fost hotărîta soarta ei. Amîndouă armatele au rămas rupte de obosite! Perderile pe amîndouă părțile au fost foarte mari! Bulgarii au luptat cu ajutor sîrbesc și grecesc! Și pe Turci și pe contrari îi ajutau corăbiile de războiu de pe mare (Gallipoli e o limbă de pămînt ce să prelungește în mare. De-o lature erau corăbiile turcești deși ajutau armatele de pe uscat, dincolo cele bulgare și grecești ajufîndu-și pe ale lor!) Mărirea perderilor să vede și din faptul, că pe tot 3 răniți să veneau 2 morți! Pe cînd altădată pe 10 răniți abia să vine unu ori doi morți!

— Turcii au pierdut în luptele dela Bulair 2500 de morți și vre-o 4000 de răniți.

Sofia. — Ieri Turcii au cercat să coboare trupe nouă de pe corăbii pe fărmi, dar cînd aveau date jos ca la 20.000 de oameni, Bulgarii au sărit asupra lor, pînă ce aceia nu avuseră timp a să pregăti de luptă, — și i-au silit a fugi napoi pe corăbii și la largul mării! Turcii au suferit pierderi mari!

La Ceatalgea armatele turcești resping meru pe cele bulgare sîlindu-le a să trage tot mai napoi.

Frankfurt. — Turcia e în mare strîmtoare de bani. Toate avînturile ei militare să prăbușesc în lipsa de bani!

— La Scutari Muntenegrenii bombardază încă celatea, — dar nu o pot încă sili să se dee înfrîntă. Turcii din celate să apără desnădăjduji.

Duminecă, 16 Febr.

București. — Pazele dela granițe spun, că sute și sute de Bulgari vin zilnic și să înștiințeze la sentinelele române ca fugari și cer să fie lăsați a trece în Țară. Că-i izgonește din țara lor lipsa și primejdia foametei.

Un fugar militar, fost voluntar, om inteligent ce a luptat la Ciorlu și a fost adus rănit de acolo, — spune că starea armatei bulgare e din cele mai îngrijitoare, și nu mai e plăcere a slujii!

Sofia. — Luptele la Ceatalgea și Gallipoli sunt mult îngreunate prin ninsorile mari ce cad! Bieții soldați abia să pot așeza în șire de băfae prin cîmpii de zăpadă.

London. — Telegramele mai nouă vestesc, că luptele grele din jurul orașului Bulair s'au sfirșit cu biruința Bulgarilor! Ei au cuprins orașul și au intrat în el.

Țarigrad. Știrea că Bulgarii ar fi cuprins Bulair-ul nu e adevărat. Ei nau putut cuceri șanșurile din jurul orașului ținute și apărate de armatele turcești!

Încolo ciocnirile sunt mai rare și mai neînsemnate.

Marți 18 Febr.

Paris. — Starea dintre marile puteri europene, s'a înrăutățit în timpul din urmă, — căci nu să pot înțelege asupra celor ce ar avea de împăcat (hotarele viitoarei Albaniei, pe care Rusia vrea să le lase mai înguste, lărgind pe ale Muntenegrului și Sîrbiei, iar Austro-Ungaria cu soatele întind la hotarele Albaniei spre scutarea țărilor biruitoare! Rusia ține parte acestora, de aci primejdia încăerării și între ele!).

Petersburg. — Ziarul „Rieci“ scrie: Porunca de mobilizare dată de guvernul rusesc în guvernamentele (comitatele) răsăritene, — a stîrnit mare spaimă și aprindere în popor. Lumea dă navală asupra băncilor și să ridică banii din ele.

Țarigrad. — De pe Gallipoli să vestește începere de lupte nouă și inversunate în toate punctele! Corăbiile ajută și ele de pe mare! De trei zile au căzut pe amîndouă părțile 20.000 de oameni!

— La Ceatalgea Turcii au cucerit locurile dela Kuskai, — aflînd pe cîmp 470 de Bulgari morți, părăsiți pe-acolo și înghețați!

Mercuri, 19 Febr.

Ziua asta n'are știri mai însemnate. Armatele să ciocnesc încă pe Gallipoli, dar lupta hotărîtoare se așteaptă numai mai tîrziu.

Adrianopolul stă; impresurătorii varsă foc asupra lui, fără a-l putea răpune.

Joi, 20 Febr.

Sofia. — Bulgarii s'au retras dela Ceatalgea nu siliți de Turci, ci cu planul de a să întări în alt loc, unde să dea luptă hotărâtoare cu Turcii. Zilele următoare vor aduce știri despre aceste lupte.

Incordarea între România și Bulgaria.

De o săptămână încordarea între cele două state vecine, s'a făcut tot mai mare! Bulgaria nu vrea să audă de darea orașelor Silistra și Balcic. România nu lasă din aflit.

În 17 Febr. dieta Română a mers cu luarea măsurilor de războiu până a aduce o lege prin care hotărăște, că îndată ce izbucnește războiu, fiecare slujbaș dela tren, e socotit soldat, și stă sub disciplină militară!

Pe când să spunea că în câteva zile România va mobiliza, — a pășit la mijloc Anglia, cerind celor două guverne, să dea voe marilor puteri a să fac ele judecătore în tre cele două certate!

Guvernul din București și Sofia s'au învoit și așa pricina dintre ele să va judeca acum prin tribunalul marilor puteri și hotărâtoare pentru ele!

Aceasta va trăgăna iară tot lucrul. Dacă însă judecătorele nu vor ajunge a să înțelege nici ele, — lucrul vine iar aci: să-și caute dară ele „dreptul“.

4,800.000.

Bani de-ai statului, înstrăinați de ministrul Lukács, ca să aibă cu ce face alegerile cele frumoase trecute!

Întiul ministru maghiar, prins cu multe minciuni și cu multe lucruri de nimic.

A fi deputat în tabăra lui Lukács-Tisza, e azi o rușine!

Luni s'a pertractat năntea tribunalului din Pesta un proces mare și interesant, care s'a sfârșit într'un chip urât de tot. Fostul secretar de stat Zoltán Désy, care ca secretar de stat a avut în mână documentele și tainele guvernului, ne-mai pușind suferi păcatele ce le fac banda de volnici Lukács-Tisza și compania lor, i-a aruncat înfiului ministru Lukács vorba grea, că acest om, care stă în fruntea țării ungurești, e „cel mai mare panamist al Europei“! Sub panamist e a să înțelege: om în ceva stare sau slujbă de bine obștesc, care folosește acea slujbă pentru a storce de colo ori de colo bani pe cari îi folosește pentru scopuri și treburi de-ale lui!

Désy a învinuit pe Lukács că a folosit puterea sa de ministru de finanțe (peste averea, vistieria) țării, pentru a lega cu bănci și societățile de întreprinderi afirmătoare de

stat, astfel de contracte, prin cari le-a asigurat acelor așa drepturi osebile și foloase mari, încât acelea au plătit bucuros ministrului colo un milion, colo două. colo câteva sute de mii, — de bună samă așa fiindu-le înțelesul — căci li-să plătea să plătească! Și-a stors domnul Lukács numai dela Magyar-Bank-ul din Pesta și dela societatea de loterie, 4 milioane și 800 de mii de coroane, bacșiș, mită, de aceasta! Și despre cele 4 milioane și opt sute de mii, a dat la mână plătilorilor cuate subscrise de deregători din ministeriu, de slujbași de stat, *așadar a dat cuate în numele țării, a statului, — dar banii nu i-a vărsat în vistieria țării a cărei slujbași au dat cuita, ci i-a strecurat pe ascuns în cassa partidului muncii, — și apoi cu acești bani, înstrăinați dela stat și nebăgați în socotelile statului, — a făcut ticăloasele alegeri din care ieși de-odată tare și mare „partidul muncii“, mai bine partidul stricăciunei țării!*

Dar de ce a dat acea bancă și loteria aița bani ministrului? Apoi fiți siguri că, nu de-a fitea! I-a dat pentru că a căpătat dreptul pe mulți ani a vinde ea singură toată sarea din țară (băile de sare fiind toate ale statului) și ea să aibă dreptul de adus în mare fructele prețioase din țările calde, și alte întreprinderi mari de negoș, dela cari ea cîștigă într'un singur an îndoit pe cât a dat ministrului. Iar societatea de loterie cîștigă pe an câte 9 milioane, avînd singură dreptul a întocmi loterie în țară! De ce n'ar da niște fărîmături din acele milioane și ministrului, dacă i-le cere? Pe când acei bani s'ar cădea să fie ai țării, căci cei dela bancă i-ar da mai bucuros țării, dacă i-s'ar cere ca urcare a taxei, a arîndei, decît să-i dea așa pentru scopuri ascunse!

L'a mai învinuit pe Lukács că fiind el ministru de finanțe (peste averea țării) și-a vîndut două ease din Zlagna cu așa preș și între așa forme, încît acelea sunt și ele o „panamă“, un scandal! Una, mai mică, a dat'o el cu 12.000 cor., asta mai treacă ducă-să, deși n'a fost vrednică, dar a doua, pe care el o luase cu o nimica toată, o grădină cam de un număr, nu tocmai, cu o casă în stare slabă, — a vîndu't'o băncii ungurești din Alba-Iulia cu 80.000 coroane, pentru ca îndată s'o cumpere dela bancă statul cu 85.000! N'a vrut s'o vîndă el nemijlocit. A pus banca cumpărătoare și apoi ea s'o vîndă statului. Casa cea cu 85.000 era în așa stare bună, că apoi noul stăpîn, statul, a trebuit să cheltuiască alle 30.000 cor. să facă din ea o casă potrivită și bună de locuit. Să dară acea casă în 120 mil cor. statului, și locuște în ea un deregător dela căpitănia din Zlagna care are bani de cvarlir 1000 cor. și statul îi trage banii

de cvarlir și-i dă casa din vorbă. Dupa 120.000' cît îl costă casa, statul capătă chirie 1000, adecă *nici 1 la sută!* Așa „geșefuri“ faine i-a făcut taica Lukács!

Prin aceste învinuiri, Désy voia că dovedească chiar năntea legii, că acest om, necum de întăi ministru al țării, mare sfetnic care dă brîncă cu Impăratul, dar nici măcar de scriitor în ministeriu nu e vrednic! Și toată banda cea aleasă pe banii înstrăinați de el din averea statului, — e ca și el!

Lukács, după ce s'a umplut țara de zvonul acesta urit în contra lui, a fost chemat la Impăratul să-i spună ce-i cu treaba? El a spus Domnului său, că a dat lucrul la lege și a dat slobozenie la cea mai largă dovedire, — căci n'are să iasă pentru el nimic rușinător! Așa a făgăduit Impăratului.

Dar după ce a aflat, că Désy are dovezi, despre tot cu ce l'a învinuit și că de să aștern năntea tribunalului acele dovezi, e gata de el, — ce-a făcut, ce n'a făcut, lumea s'a trezit Luni cu aceea, că tribunalul din Pesta a hotărît, că — nu îngădue nici o dovedire, ci pedepsește pe Désy cu o lună temniță și 400 cor. în bani, pentru că a vătămat onoarea curatului și nevinovatului Lukács!

E pe urma acestei judecăți un scandal grozav în Pesta! Toate foile sunt aprinse foc contra tribunalului și a ministrului! Trei domni, foști ministri și capi de parlide, prof Andrásy Gyula, grof Apponyi și grof Zichy, au dat îndată o declarație prin foi, prin care ridică ei de nou prin presă (prin tipar) *vina cea grea asupra lui Lukács, făcându-l înstrăinător de 4.800.000 cor. din averea statului pentru scopuri ce-l priveau!* Și-i cer să-i tragă îndată și pe ei în judecată, că vor să dovedească ei aceea ce tribunalul nu a îngăduit lui Désy a dovedi! *Căci au văzut cu ochii lor că drept a spus ce a spus Désy!*

La asta știți ce a răspuns păcătosul întăi ministru al țării? Că — nu va pîri pe cei trei domni, că el vede că lor nu de dreptate le e, ci ca să facă scandal politic, fiindu-i contrari politici!

Acum lumea e și mai aprinsă de lașitatea lui Lukács, care prin răspunsul seu, însuși spune că... nu cutez să vă pîrăsc, căci mă sunt vinovat!

Acest om e azi capul politic al țării ungurești, și pe acest păcătos să razimă volnicul Tisza și scîrba de deputați ca și Farkaș-ul Orăștiei și toți ceilalți cari răpusără pe Români prin valea da bani, pe cari, precum vedem, nu i-a scos din pungile lor, — ci i-au căpătat din „cassa partidului“, în care au ajuns pe căl așa cinstite, precum arată Désy și Apponyi și Andrásy și Zichy, nu noii!

Foile mai nealtrătoare zic, că dacă în deputații lui Lukács ar fi un dram de simț bun, — ei azi, după ce știu pe ce fel de bani, înstrăinați dela stat!, au fost aleși, — ar trebui să se lapede toți de deputăția la care au ajuns prin mijloace așa pătate!

Dar credeți că Farkași sunt așa de gingași la nas? Aș! Stau încă mai îndesați în coleț în jurul mamonului lor!

Judecata tribunalului a fost apelată la Tablă și acolo advocații apărători ai lui Désy cred că vor face să li-să dea voe a *dovedi* toată porcăria, cu care Désy a învinuit pe ministru!

Părerile foilor

asupra procesului Lukács-Desy.

— E Lukács nevinovat? —

Tribunalul din Pesta de aceea a pedepsit pe Desy, pentru că zice că numai atunci ar fi vinovat Lukács și ar fi „panamist“, cînd el primind bani dela bănci ori întreprinderi afirmătoare dela stat, i-ar fi folosit pe aceia pentru sine însuși, i-ar fi pus în buzunarul seu, ceea-ce nici învinuitorii n'o pot spune. La asta foile nealtrătoare dau răspunsuri care de care mai mușcătoare și răsunătoare.

„Pesti Hirlap“ de pildă zice:

Pe lingă o astfel de înțelegere a lucrului, dacă cineva, de pildă Lukács, scoate ciasul din buzunarul judelui care așa iudecă, și îl strecură pe „altarul patriei“, adecă în „cassa partidului“ guvernului, asta n'ar însemna furt, nici fapt ce trebuie pedepsit!...

„Vilag“ scrie:

Cele patru milioane și opt sute de mii, pe care guvernul le-a căpătat pentru scopuri de alegeri, — sunt cea mai mare pedecă în calea votului universal, egal și secret! Acești bani, cari au adus la viață „partidul muncii“, sunt puterea de „disciplină“ în acest partid. Știm sigur că sunt în chiar acel partid oameni cari doresc votul universal, char secret, — dar tac. gura lor o astupă acei bani, cari s'au scurs dela Banca cu geșefurile, ca să mituiască pe alegători! În sinul partidului muncii fiecare simte, fiecare cetește de pe fruntea ortacului cu care să înțilnește, ce gîndește acela: și eu și tu, toți am căpătat din acești bani, fiecare din noi acestor bani își mulțamește deputăția!... De aceea tac, — de aceea văd bun numai aceea ce guvernul le poruncește!...

Și așa mai departe.

Auziți și voi, păcătoșilor alegători români cari ați votat cu aceasta bandă? Vedeți cum scoate Dzeu la iveală murdăria de care si voi v'ați lăsat pătați, cumpărați, spurcați! Vedeți după ce netrebniți vați luat și pe ce nemernici ați ales? Să vă fie și vouă rușine, voi horde prăpădite cumpărate de acești oameni stricați!

Înmormîntare națională.

Ingropăciunea bunului Român.

— Alexandru Nandra Hohai. —

Dobra, Febr. 1913.

Clopotele bisericilor alor 84 de sate din cercul acesta, vesteau în 11 Februar, că a încetat din viață Alexandru Nandra Hohai, cerșitorul dela Dobra.

La auzul clopotelor a pornit o lume întreagă de popor spre Dobra, ca să însoțească mortul acesta la cele vecinice. Venise Murășeni, Pădureni și din toate părțile, ca la întimplare mare.

Înainte bisericii române, era în ziua îngropării, lume, uriașă iar biserica ticsită. În mijlocul bisericii pe catafalc era așezat mortul, fără rudenii, dar încungiuat de vre-o 5000 de oameni și cu sicriul împodobit cu 2 frumoase cununi, una: „Partidul național Român, nestricatului alegător“, a doua „Dr. Stefan Rozvan, credinciosului meu alegător“, (au mai sosit două cununi, una dela Dr. A. Vlad, iar alta dela N. Ivan, dar întirziat).

Pe lângă sicriu stau de 2 părți Români inteligenți din cerc, toți îmbrăcați în negru, apoi țărani frunțași din loc și jur. La capul cosciugului preoții Hădan din Rădulești, Șuiaga din Lăpușnic, M. Oprean din Gothatea, în frunte cu protopopul I Morariu din Dobra, cari, din cinste față de mort, slujesc fără plată. (Alți preoți nici pentru plată nu îndrăznesc să iee parte!). La strană corul Dobrei din 20 de persoane, condus de înv. Roșu. La cealaltă strană, damele române din Dobra și Ilia.

După sfârșirea slujbei mortului, părintele protopop I. Morariu vorbește mișcător despre răposatul Nandra. Spune că a trăit 78 de ani în sărăcie și năcaz. La început trăia din sudoarea mânilor sale, mai tirziu din mila altora. Să dase cu timpul răului și beuturii, și trăia, durere, cerșind și bînd. Totuși iaca în jurul sicriului lui toți domnii cercului, frunțașii comunelor, preoții, cor, muzică de aramă, etc. Oare pentru-ce atîta onoare acestui om ajuns cerșitor, zdrănturos și bețiv, că la vestea morții lui să răsune clopotele bisericilor dintr'un cerc întreg, să adune mii de oameni în vreme de iarnă?

Pentru aceea că, așa scăpătat cum era trupește, acest om ascundea totuși sub zdrențele sale, o inimă cinstită și mai virtos un simț național atît de curat și tare, încît acela a întrecut la el ori-ce poftă trupească, a întrecut și dragostea de argint și pofta de beaură!

S'a născut din o familie săracă de nemeș din Dobra, a fost soldat, și, întors din miliție, și-a văzut de mica-i economie. Slăbind și îmbătrînd, s'a trezit ajuns să ceară mila de-apropelui și să trăiască ca cerșitor. Dar cerșea numai dela Român!

A. Nandra a cinstit simțămintele sale naționale mai mult ca ori-ce bun din lumea asta și el, fîmîndul și bețivul și desculțul, nici-odată nu a luat parte la banchetele și aldămașele streine, și a respins totdeauna cu dispreț banii îmbiați lui! Și doar, săracul, de multe ori a fost ispitit, mai ales în a 1906 cînd aveam candidat pe dl Dr. St. Rozvan, cînd soartea alegerii atrîna dela cîteva voturi. Atunci i-s'a îmbiat săracului Nandra din partea contrară o sumă atît de însemnată, din care ar fi putut trăi fără grije viața întreagă! Sumă, care a ademenit și a corupt oameni în stare bună și domni cu slujbe sigure, pe cerșitorul acesta zdrențos nu l'au ispitit, ci el, uitîndu-se la bani, a răspuns: „legea și neamul meu, nu e de vîndut“, și s'a dus și a votat fără plată pentru omul neamului său!

Iaca de ce i-se dă această cinste de atîta lume! Că nimenea nu zice azi că îngropăm pe un cerșitor sau pe un nenorocit scăpătat, ci — pe un om de omenie!, și îngropăm un suflet românesc mare și curat ca aurul!..

Și a plecat convoiul din biserică. Înainte sunt înșirați toți praporii biserii, după ei muzica de aramă din Ilia, care este urmată de corul din Dobra, apoi 12 băeți îmbrăcați în alb, după ei preoții și mortul. Cosciugul este urmat dnii Dr. Stefan Rozvan, I. Orbonaș, Dr. Stefan Chirilovici, L. Vraciu, iar după ei în șir de 4 urmează inteligențe din cerc, frunțașii Dobrei și jurului, apoi vre-o 5000 de oameni! Convoiul măreț trece prin piață unde face o odichnă, iar de aici pe strada mare cătră cimitir.

Înainte de a lăsa mortul în groapă, pășește fostul candidat de deputat Dr. Stefan Rozvan înaintea cosciugului și după ce spune că Dr. A. Vlad, care ar fi dorit să adreseze cele din urmă cuvinte mortului — este bolnav, zice:

„Bătrînul Alexandre Nandra, te-ai dus dară și tu, te-ai dus acolo unde nu mai este luptă, nu mai sunt alegeri, nu este ură, unde domnul și cerșitorul sunt deopotrivă, unde națiune cu națiune, român cu ungar, sunt de-opotrivă, stare pentru care ne-am luptat noi pe pămînt de atîtea ori la atîtea alegeri, printre sulțiile jandarmilor, unde cu noi la olaltă ai stat neclintit!

„Tu bătrîne, care altfel iubeai atît de tare vinarsul pe care-l îmbiau contrarii vale, tu care aveai mai mare lipsă de bani între soții tăi, căci hainele tale nu te scuteau nici de frig, — ai respins cu mîndrie și banii și vinarsul pentru care ți-se cerea călcarea sufletului tău!

„Alexandre Nandra, iată la groapa ta din depărtare domni și mulțime de popor, — primește în acest fapt semnul, care vădește, că tu ai fost Român cinstit și vrednic! Pentru asta primește cel din urmă al meu

salut și primește cununa partidului național, pe care ai binemeritat-o prin alipirea ta cinstită până la urmă la acest partid!

„Aici la groapa ta deschisă, repetăm făgăduința noastră sfîntă, că steagul acela pe care l'a ridicat și ni-l'a dat aici Dr. Vlad în numele partidului nostru, și care singur ne poate conduce la fericirea poporului român, fie drumul cît de greu, până ce nu ajungem cu el la isbîndă, nu-l vom părăsi!

„Ear voi, locuitorilor din Dobra și jur, fie-vă pildă chemătoare la luptele ce vom mai avea crucea aceea pe care o va ridica partidul pe locul acesta!

„Trupul tău, sărace Alexandre, să se odichnească în pace în mormîntul acesta, iar sufletul tău să se ridice cu bucurie la cer, căci porțile raiului îl așteaptă deschise!..“

După aceasta, între sunetele imnului „Deșteaptă-te Române“ intonat de muzica de aramă din Ilia, mortul este lăsat în groapă.

Astfel a îngropat clubul cercului Dobra pe Românul cinstit Alexandru Nandra Hohai.

Din America.

De prin scrisorile primite dela abonați.

Un celitor al nostru din Detroit (statul Michigan) abonînd foile ne scrie printre altele la 1 Februarie a. c.

„...Nouă ne merge bine pe aici. Muncim mereu și — gîndim acasă...“

„Trebue că e mare sărăcie în fericita Ungarie, că nu trece o singură zi să nu sosească 10—20 numai în orașul nostru! Apoi cîți vor sosi de toți la New-York?

Aici în Detroit sunt mulți Români și își găsesc lucru. Nu știu ce va fi după ce să va sui Wodrow Wilson în scaunul prezidențial, — căci el e contrar truștilor puternice de azi.

Ceeace ne miră foarte mult și lovește greu în mulți Români, e legea cea nouă alui Tafft, care oprește intrarea în America a celor ce nu știu celi și scrie.

Iar printre Români noștri sunt cam mulți neștiutori de carte. Nu știu, sărmanii, carte, dar sunt muncitori și harnici, de cele mai multe ori mult mai buni ca cei cu carte!..“

Sunt duioase scrisorile ce ne vin dela Americani, cari acolo numai s'au încredințat de marele folos al științei de cartel! Acum să rușinează aproape, știind că în patrie, în comuna de unde au pornit, ei au o casă, în care locuște tata, mama, vre-un frate ori soră, și în care nu intră nici o foaie ceva, din care să celească și să se deșteple și ei. Și de aceea am primit zeci de scrisori în care Americanul, venit la lumina adevă-

rului, trimite bani pentru sine și în același timp pentru casa din care el a plecat, ca să celească și tata ori sora ori fratele ori soția rămasă acasă. Că vad ei bine, că de azi încolo a fi om fără carte, e ca a orbeca prin noapte, fără o lampă binefăcătoare în mână!

Turcii.

— O laudă ungurească. —

Din privilegiul străimtorării în care a ajuns vișa turcească, care e pe cale a fi alungată aproape de tot din Europa, — redactorul unei foi maghiare le cîntă Turcilor un cîntec de înmormîntare, care, nu știu de ce, din harfă, din peană maghiară, sună straniu de tot. Iaca numitul glas (Vezi „Szászváros“ dela 6 Febr.):

„Turcii, cari oarecînd, demult, prin veacuri, apăsau și patria noastră (Ungaria), — acum, după toate semnele, să pustiesc în Europa. Așa va apune toată mărirea lor!

Căci numai una este sigur: că aceea ce omul face, bine ori rău, trăește mai mult decît el. Mai mult și decît națiunea.

„Așa acum, cînd națiunea turcească înceată a mai fi ca stat european, recunoaștem, că Turcul, loviturile buzduganului căruia noi Maghiari le-am spriginit pentru popoarele creștine ale Europei, — a fost dușman omenos. Ne-a cinstit neamul, limba, religia. Lui i-a fost destul eă ne-a subjugat și ne-a pus la biruri grele!, — dar nu ne-a stîrpit!

„Chiar și în războaiele ucigașe ale veacului de mijloc, a ținut cumpăt, pe femei și pe copii îi cruța! Ne-a fost dușman nobil. Vrednicește să-l plîngem.

O fi ceva în ce spune scriitorul maghiar. O mică îndreptare istorică poate că n'ar strica: Povestea cu buzduganul nu-i chiar așa. Acel buzdugan zvîrlit de Turci asupra Europei creștine, îl prindea și-l zvîrlea înapoi peste Dunăre, cam națiunea românească, deși era ruptă în două țărișoare, Muntenia și Moldova. Acestea au prins și zvîrlit napoi adeseori acel buzdugan grozav! Dar cînd odată s'a izbit acela asupra Ungariei, a intrat în pămînt până adînc, de n'a mai putut fi scos de toată nația maghiară 150 ani, ci au venit pe urma lui înșiși aruncătorii și au stat pe capul țării 150 ani, prefăcîndu-o în pașalic, provincie turcească, — stare umilitoare pe care cele două țărișoare române n'au ajuns'o niciodată! Ele au stat cu Turcia în legături de supunere pe temei de contracte, dar „pașalic“ turcesc, niciodată n'au fost, — tocmai fiindcă izbiseră adesea napoi buzduganul turcesc, încît n'avea ce cerca să meargă mai departe! Aceste voi-vodate române au fost adevărații opritori ale semilunei, în repeșite rînduri. — Așadar în ce privește fala, trebue lăsat glasul ceva mai jos.

Încolo, la un lucru nu s'a gîn-

dit scriitorul maghiar: Oare alți stăpîni vremelnici peste popoare supuse lor, — trăind nu în veacul întunecat de mijloc, ci chiar în veacurile luminate de azi, — mai au în ele aflată noblețea cîlă să arată aci că o aveau Turcii? Și cînd Dzeu va trimite și acestor popoare o soartă cam la fel cu a Turcilor, — atunci despre aceste popoare pulea-să-va spune cel puțin aflată bine, cît spune foaia maghiară în cuvintele arătate mai sus, despre Turci?

Stăpînitorii de azi asupra popoarelor căzute pe mina lor, nu să mulțumesc a le jupui de parale, ci a le și stîrpi de pe fața pămîntului, arătîndu-se mai pe jos și mai păcătoase decît sălbatecii Turci păgîni.

Correspondență.

Prelegere populară în comuna Trestia.

Duminecă în 9 Febr. n. locuitorii comunei noastre au avut zi de ducurie. La 11 ore a. m. au sosit la biserică dl Dr. Ioan Radu, președintele Despărțămîntului Brad al Asociațiunii, însoțit de dl Aurel Cosciuc, prelegător economic al Asociațiunii. Deodată cu dinșii au mai venit și din comunele vecine unii țărani și dl Nicolae Perian preot în Seliște, Ioan Mihailă învățător în Seliște și I. Faur jurist din Căierel. La orele 12 sfîrșindu-se slujba dzeiască, dl preot Perian face cunoscut popoului, cîm la 300 oameni. — scopul venirii domnilor amintiți și fi sfătuește să asculte cu luare aminte cele ce li-să vor spune.

Dl Dr. Radu face pe scurt istoricul Asociațiunii și chemarea ei în mijlocul popoului nostru; apoi dă cuvîntul dlui conferențiar. Dl Cosciuc a vorbit în graiu popular despre îngrijirea pășunatului și a finațelor, despre vitele de prăsilă, despre îngrijirea vițelului mic — și despre gunoiul măestrit.

Pela orele 2 d. a. s'a sfîrșit prelegerea folositoare și poporul a dus cu sine mulțămirea sufletească de a fi primit un frumos mănunchiu de povește folositoare trimise lui de conducătorii Asociațiunii noastre.

I. C.

In Virșeț

Încefînd din viață nainte cu vre-o două luni, vechiul și fruntașul negustor român S. Schiopu, — prăvălia a fost vîndută de dna văduvă unui alt negustor român, dlui Vasile I. Subota, care poartă negoșul mai departe sub firma sa, numindu-o prăvălia „La Crucea de aur” care nu e numai bogat magazin de tot felul de mărfuri mixte, ci totodată și Librărie Românească, în care s'a capătă și foi românești, vîndute cu numărul.

Aci să află de vînzare și foile noastre dela Orăștie: „Libertatea”,

„Foaia Interesantă” și Bobîrnacii, — pe care și firma veche le vindea de ani de zile.

Indemnăm pe ceiloroi Români din Virșeț și jur a cerceta această prăvălie, spriginind prin ea negoșul român și cumpărînd și foi românești de aci!, și cărți și lucrurile de lipsa mesei de scris!

Tot ce putem, numai dela Români, să cumpărăm!

NOUTĂȚI

Vestitorii primăverii.

— A primăverii ce va veni. —

„Să ivesc niște semne neînșelate, că să apropie primăvara. Primăvara aceea curată și plină de viață, pe care o cînlă poezii în nopțile de iarnă; primăvară aceea duioasă și blindă, cu flori de măr, ca obrazii unei fete dusă departe-departee...

S'apropie primăvara și vor da din nou mugurii pe ramuri, și colțul ierbii o să răsără iarăș plăpînd și gingaș de sub scoarța pămîntului. Zărilor se vor limpezi și vîntul ceriului, — ca doi ochi, ce mi-au fost așa de dragi cîndva, — va străluci mai vesel ca oricînd deasupra noastră!

„Da, se apropie primăvara. Știu cu siguranță, că se apropie, deși nu o vestește încă nici blindă bătăre de vînt și nici înmurguritul prelimpuriu al arborilor. Nu, nu o vestește nimic din toate acestea, dar o vestește în schimb altceva: o vestește bubuitul îngrozitor al tunurilor, cari au început de Luni noaptea să arunce iară riuri de foc la Adrianopol și la Ceatalgea! Urletul acestora o vestește. Și o vestește mai frumoasă ca oricînd! O vestește, ca pe-o mireasă ispititoare, care mîână în foc sute de mii de voinici cu fața înburorată și duce să lupte cu zmeii, și să-și dea viața, ostași, cari nu vor ști niciodată, că de ce trebuie să moară...

Da, primăvara asta va fi mai frumoasă, ca alte primăveri. Riuri de sînge vor stropi cîmpiile mănoase, și pămîntul se va îngrășa de gunoiul ce-l va lăsa în urmă cadavrele arse. Și vor răsări în loc de margarete și lăcrămioare, numai maci cu floarea roșie. În loc de cîntecul cucului și-al mirlei, al ciocîrliei și-al privighitoarei, ne va desfăta în clipe visătoare croncănitul stolurilor de corbi, cari vor afla pe cîmpiile pustii și prin văile arse, mai multă pradă, ca oricînd!..

Veseli, ca la nunta morții, vor trece oștenii noștri, dreptji ca brazil, peste granițele țării, și prefuzîndeni vor fi numai chiote înăbușite și suspine adânci — de bucurie. Prin satele rămase pustii, vor plînge în amurgurile sării, de dorul celor duși, neveste tinere, și mame bătrîne vor blestema cu graiul slins pe cel ce a făcut răzmiriș! În miez de noapte copilașii vor șipa speriași, cînd vor vedea în vis cătane multe și oameni morți, și trupuri

schingiuite, — și vor striga după lătucu, care e dus departe, departe unde șine nuntă bogată moarlea....

Da, bubuitul tunurilor dela Adrianopol și dela Ceatalgea vestește o primăvară așa de frumoasă! O primăvară cu cîmpiile pustii, cu țarinele nelucrate și cu văile amușite. Plugurile vor rugini în șoproane și boii plăvani se vor îngrășa, cum nu au să ducă ferul ruginit pe brazdă...

Va fi o primăvară frumoasă, primăvara asta. Căci ea va răsări pe cîmpii florile roșii ale libertății! Zeci de ani vor trece poate, pînă să sosiască încă o primăvară, care să-i poată sămăna. Zeci de ani vor trece și cei reînțorși din războiul nemilos vor povesti și după zeci de ani, că: „Atunci, atunci au fost alte vremi. Am stat iarna întregă în podurile fără ferești dela cazarmă, și afară era frig, de crepau lemnele. Iar cînd au început să se lăpească troienele de zăpadă și sloii de ghiață, de pe streșina casei, am pornit, și duși am fost... Și ce neam muscalu acela, bre! Ce neam! Aveau cazacii niște suliiși, cît ziua de ieri și niște cai mici... Strașnici oamenii”.

„Așa va fi primăvara asta pe care o vestesc azi tunurile dela Adrianopol și dela Ceatalgea.

„Cosinzcana”.

S. B.

Moarte. Din Oradea mare vine o știre neașteptată și înristătoare: Nicolau Popp, conțilier ministerial, înțiiul Director de finanțe din țară, bărbat ce să bucura de cel mai bun renume în cercurile cunoscușilor, alit în cele românești, cît și în cele streine, — a încetat din viață Luni sara la orele 8 pe neașteptate, lovit de apoplexie de inimă, în vîrstă de 64 ani.

Nicolau Popp e Român ardelean, de fel din Bucerdea vi-noasă, și prin talentul seu și prin marea sa corectitate în toate lucrurile sale, și-a cîștigat încrederea și stima și deplina prețuire a superiorilor în cărarea pe care a pășit, și așa a înaintat din treaptă în treaptă pînă la cea mai înaltă treaptă ce o poate ajunge cineva pe acest teren: înțiiul Director de finanțe și conțilier ministerial.

Pe răposatul îl deplîng nemîngăiate două fiice: Elena măr. Dr. Steer, adv. în Tășnad, Aurora măr. Dr. Dobo, medic în Orăștie, și Romulus adv. în Oradea, — precum și numeroase rudeni și nenumărați slămători și cunoscuși.

Trimitem cele mai simțite condolări înristatei familii.

Orașele României. Decînd România e pornită pe calea unui așa frumos avînt, să arată în ea și o neobuciniuit de frumoasă dezvoltare a orașelor! Să vede asta și din următoarele date: Bucureștii, inima țării, a ajuns a avea 350 mii locuitori; Iași, a doua capitală a Țării, are 76 mii; Galații, oraș cu mare negoș la gurile Dunării, are 72 de mii locuitori; Brăila, oraș pe Dunăre, are 65 mii locu-

tori; Ploești 57 mii; Craiova, 52 mii; Botoșani 32 mii locuitori; Buzeu 29 mii; Birladul 25 mii; Turnu Severin 24 mii; Focșanii 22 mii, Tulcea 21 mii, Giurgiu 20 mii; Tirgu Neamț 18 mii; Băcău 18 mii; Roman 18 mii; Tirgoviște 14 mii; Cîmpulung 16 mii; Huși 16 mii; Râmnic Sărat 15 mii; Caracal 15 mii; Călărași 13 mii; — apoi vre-o zece orașe între 5 și 10 mii.

O dezvoltare foarte îmbucurătoare în asemănare cu un trecut nu prea îndepărtat.

Plătăm dări mai puține, dar pe șpir și pe tutun, avem de unde da! Zilele trecute s'a jînut la Deva ședința comitetului conducător al comitatului Hunedoarei. Printre altele directorul de finanțe a raportat, că în luna trecută, Ianuarie, cît a înțrat în cassa statului din dări și din alte venite obștești? Iaca ce a spus directorul finanțelor comitatului:

În luna trecută (Ianuar), asemănîndu-o cu cea de naintea ei, a încurs cu 24.500 cor. mai puțin din darea de stat; din darea de cătănie cu 764 cor. mai puțin și din competențe (stemple și alte) cu 9000 cor. mai puțin. Din potrivă, a încurs mai mult din accizele de carne și de vin, cu 6000 cor. ca în luna cealaltă, cu 3500 cor. din darea de șpir și cu 17.000 cor. mai mult din tutun (tăbac)!

Cîți suntem în comit. Hunedoarei? Ieșînd de sub tipar marea carte cu datele despre numărătorea populațiunii țării în 1910 — iacă ce arată acele date despre comitatul Hunedoarei:

Sunt în acest comitat 340.000 de locuitori, din cari 272.000 Români și 68.000 de alte nații. (Și totuși Românii nu ei au puterea și conducerea în acest comitat!). — Unguri s'au aflat 52.000, Nemji 8000, Slovaci 1000, Ruteni 600, Croați 200, Sirbi 140, de alte nații 5600. — Așa arată datele statistice oficioase. Și, precum binevoii a vedea, Jidovi nu să află nici unul în această fericită varmeghie a Corbului! Oare i-a înghîșit Murășul sau ce? Aș! I-a înțabulat onorata statistică și pe ei între „Maghiari”, de aceea a putut scoate 52.000 de Maghiari. De vrem să știm cîți Evrei sunt printre noi, îi vedem acolo unde să arată religia locuitorilor, și care ne arată vre-o 6000 de Evrei în comitat.

„Românul Tîrnăvean”, e numele unei foi ce începe să iasă la Diciosînmărtin, deocamdată odată pe lună, ca început. Confratele începe dela mic, ca să ajungă mare, — ceeace Dzeu să-i și ajute, căci bune mâni îi pun temelii și-i ocrotesc venirea pe lume. Foaia stă sub conducerea inimoșilor români din Diciosînmărtin și vrea să îmbrășeze mai ales treburile așazi-cînd de casă ale Românilor de pe Tîrnave. În numărul 1 vedem articli de Dr. R. Boilă, Dr. Hîncu,

de „Alfa” și de alții, redactor Alexandru Petrașiu. Prețul 1 cor. 30 fil. pe an. Cine vrea ceară numeri de probă dela Administrația foii „Românul Tirnăvean” în Diciosinmărtin, str. Elisabeta 30.

Inmormintarea directorului de finanțe Nicolae Papp de Borosjenő. După-ce forma întâi a foii era sub lipar, primim următoarele amănunte despre moartea și inmormintarea regretatului director de finanțe Nicolae Papp de Borosjenő dela Oradea mare. Slujba Dzeiască asupra răposatului se face azi Joi, în 20 Febr., la oarele 9 a. m., în palatul de finanțe din Orade, unde își avea locuința. Apoi trupul lui va fi ridicat și transportat cu trenul la Vidra, unde îi e îngropată scumpa soție, nepoată alui Avram Iancu, care la moartea sa a dorit să fie adusă iarăși napoi în creerul și răcoarea curajilor. Munji în cari și-a petrecut scumpa copilărie Lîngă ea s'a dorit și răposatul și de aceea va fi dus și inmormintat în această comună din Munji. Simbătă, în 22 Febr. va fi așezat spre odihnă de veci acolo unde sufletul bun românesc al vrednicei soții și al seu, s'au dorit. Dzeu să-l odihnească cu pace!

Cununii. Dșoara Marioara Lazar din Pricaz și dl Solomon Armean, cand. d. preot, își sârbează cununia Dum. în 23 Febr. n. în bis. gr.-cat. din Pricaz.

— Dșoara Octavia Damian și dl Sabin Solomon, din A. Iulia, își sârbează cununia Dum. în 23 Febr. n. în bis. gr.-cat. din Orăștie.

Sincere urări de fericire!

Mulțămită. Comuna bisericească gr.-or. din Binținț, cu mari jertfe, prin o repartitiune asupra poporenilor, și-a terminat edificarea nou ziditei școale, conform cerințelor legii și încă în anul trecut ea a fost predată destinațiunei.

Spre acest scop au binevoit a ne da mâna de ajutoriu: Mult On. Domn Dr. Ioan Mihai, Vinerea, 100 cor.; domnul cavalier Aurel Vlaicu, ingineur 100 cor.; iar onoratul Institut de credit și economii „Ardeleana” 100 cor. Pentru cari ajutoare venite att de bine cu deosebire în urma potopului de ape din vara și toamna trecută, care a nimicit întreagă roada locuitorilor acestei comune, — vin în numele comunei bisericești a le aduce și pe această cale mulțămită.

Binținți în 6/19 Februarie 1913.

Ioan Botean, paroch.

POSTA REDACȚIEI

Luca Băluș, Geagiu. Dta ai fost între abonații de 3 luni. Vreamea și-a trecut. Foile și-s'au oprit. Zici să-ți meargă încă foile că le-ai plătit, dar nu spui cînd și cît ai plătit afară de coroana cea pentru 3 luni? La asta dă-ne lămurire.

Vasile Bobtelec, m. faur în Reghin. Ne scrii cîte toate numai ce ni-i mai de lipsă nu. Ai trimis dta bani pentru foi ori nu? Dacă da, cînd și cît? Ca să putem cerceta la poșta de aici de au sosit ori nu. Numărul acesta îți mai vine, apoi iară nu, că nu aflăm să fi sosit bani dela dta și din scrisoarea dtale nu putem pricepe de ai trimis ori ba.

Dlui „Constantin” care ne scrie din Chișineu. Ai-umplut corespondența de scrisoare, dar numele nu ți l'ai scris

decît „Constantin”. Acum noi cum să știm cine e acel ce ne cere ceva? De afli de aceste șire, fii bun scrie-ne: Cum te chiamă după polecră și cînd ai trimis bani, și cît? Altfel nu-ți putem îndeplini dorința de îndreptare a mersului foii.

Epifan Miclea, cantor în Bucerdea vihoasă. În casa dtale merge foaia dela începutul anului, pe adresa Salvina Miclea. Așa nu e cu cale ca, schimbînd adresa, să ceri foaia cu prețul de 2 cor. ca și cei ce o capătă numai dela Nr 8 încoace. Dacă dta ne dai numai 2 cor. până la 1 Iul. pentru foile pe numele dtale, cere cei 50 fil. dela Salvina și ni-i trimite și pe aceia ca să fie plătită deplin și cinstit foaia ce vine în casa dtale.

Nicolae Fintină, Giurgiul Mare. Ai trimis bani pentru foi: l'am scris pe toți 5 cor. dar de ce ai scris și numele Constantin Fântână pe coupon, încă de 2 ori și în față și în dos?

Econom.

Un econom care se pricepe la grădinărit, pomărit, precum și la stupărit, căpătă aplicare la

Dr. Demetriu Ciuta

advocat în Bistrița (Besztercze), cu care reflectanții să se pună în legătură directă. (924) 1-3.

Nr. 178/1913.

Publicațiune de licitare.

Comuna politică Felsőpián (comit. Szeben) dă spre întreprindere pe calea licitațiunei minuende publice zidirea casei comunale cu etagiu, în legătură

cu cvartirul notarial, depou pentru recvisitele de pompieri și grajd pentru vite.

L'citațiunea să va ținea în cancelaria comunei Felsőpián la 16 Martie st. n. a curent la oare 2 d. a.

Prețul strigărei 39.394 cor. 58 fileri.

Cauțiune 10% după prețul strigărei, care va avea a să depune în bani gata ori hirtii de valoare.

Acțiuni nu să primesc ca cautiune.

Oferte în scris și inchise provăzute cu cautiunea și cu aceia declarațiune că oferentul cunoaște condițiunile, planul și preliminarul de spese și că să supune aceluia să primesc până la începerea licitațiunei.

Lemnul de brad și peatra necesară la clădire să poate eventual cumpăra pentru prețuri moderate dela comună care are pădure de brad și baie de piatră bună pentru clădit.

Oferte ulterioare nu să primesc

Condițiunile mai de-aproape, planul și preliminarul de spese să pot vedea ori cînd în cancelaria comunei Felsőpián.

Felsőpián la 14 Febr. 1913.

Primăria comunală.

P. Candrov, Zacarie Tatar, primar. (916) 1-2 notar

„STEJARUL”

reuniune de păstrare și anticipare în Saschiz (Szászkézd).

„STEJARUL”

takarék- és előlegeylet Szászkézd.

CONVOCARE

Membrii reuniunei de păstrare și anticipare „Stejarul” din Saschiz (Szászkézd) prin aceasta se convoacă la

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în 9 Martie st. n., la 2 ore p. m., în localul școalei gr. ort. din loc.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunării.
2. Raportul direcțiunei despre anul de gestiune 1912.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.
4. Darea absoluturului și hotărâre asupra profitului realizat.
5. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
6. Hotărâri în chestia cvotelor de membru și împrumut.
7. Eventuale propuneri.

Szászkézd (Szaschiz), în 9 Februarie 1913.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ

A „Stejarul” takarék- és előlegeylet tagjai az 1913. évi márczius hó 9-én, d. u. 2 órakor tartandó

II-ik rendes közgyűlésre,

ezennel meghivatnak a helybeli gör. kel. iskolában.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés megalakulása.
2. Az igazgatóság 1912. évről szóló jelentése.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. A felmentvény megadása és a tiszta nyereség fölötti határozat hozatala.
5. A felügyelőbizottság egyik tagjának potválasztása.
6. A tagsági díjak és hitelek tárgyában hozandó határozatok.
7. Esetleges indítványok.

Szászkézd, 1913. évi február hó 9-én.

Az igazgatóság.

Contul Bilanț cu 31 Decembre 1912.

Activa. Vagyon.		
Cassa în număr — Pénztári készlet	K	526'31
Împrumuturi pe oblig. — Kötvény kölcsön	K	48101'50
Spese de fond. — Alapít. költségek	K	239'38
Amortizare — Törlesztés	K	59'87
Mobiliar — Felszerelés	K	254'13
Amortizare — Törlesztés	K	25'42
Interese restante — Hátralékos kamatok	K	281'62
	K	49317'65

Contul Profit și Perdere.

Spese — Kiadások.		
Inter. de depun. — Betéti kamat	K	867'68
Interese de cont-curent — Folyó-számla kamat	K	149'—
Interese fond. de rezervă — Tartalék alap kamat	K	8'05
Spese și porto — Költség és porto	K	26'15
Dare de 10% după inter. de depuneri — 10% betéti kamat adó	K	14'46
Competințe de timbru — Bélyeg illeték	K	4'48
Dare erarială și comunală — Allami és községi adó	K	70'60
Amortizări — Törlesztések	K	85'29
Remunerație de lucru — Munka díj	K	46'—
Profit curat — Tiszta nyereség	K	706'32
	K	3323'03

Szászkézd (Saschiz), la 31 Decembre 1912.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Romul Pulca m. p.,
președ. — elnök.

Emanoil Costea m. p.,
vice-președinte.

Dumitru Haller m. p.,
cassar.

Dumitru Șoita m. p.

Ioan Călugăr m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinind Conturile de mai sus le-am aflat în consonanță cu registrele însoțirei. — Alulirott felügyelőbizottság a fentebbi számlákat a Szövetkezet üzleti könyveivel mindenben megegyezőknek találta.

Nicolae Fleșer m. p.,
președ. elnök.

Dumitru Călugăr m. p.

Ioan Morariu m. p.,

Mérleg-számla

1912. december hó 31-ével.

Activa. Vagyon.		Pasiva. Téker.
Capital de cvote încurs — Befolyt alaptőke	K	914'—
Depuneri spre fructific. — Kamatozó betét.	K	24697'90
Cont-curent — Folyó-számla	K	22176'—
Fond de rezervă — Tartalék alap	K	169'45
Interese tranzitoare. — Atmeneti kamat	K	653'98
Profit curat — Tiszta nyereség	K	706'32
	K	49317'65

Nyereség- és veszteség-számla.

Spese — Kiadások.		Bevételek.
Interese după împrumuturi — Kötvény-kölcsönök utáni kamat	K	3119'23
Proviziuni — Provizio	K	194'50
Taxe — Díjak	K	9'30
	K	3323'03

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA”
societate pe acții.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului „CASA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA”, societate pe acții, sunt convocați la

a XV-a adunare generală ordinară, care se va țineă Duminică, în 16 Martie st. n. 1913, la 2 ore p. m. în localul din Mercurea al institutului cu umătoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării; numirea notarului, a doi scrutinători și alegerea a 2 verificatori ai procesului verbal.

2. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere.

3. Aprobarea bilanțului pe 1912 distribuirea profitului curat și votarea absoluturului.

4. Fixarea prețului marcelor de prezență pentru membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere.

5. Alegerea a 2 membri în direcțiune pe 5 ani.

Intrucit nu va fi de față, respective reprezentat numărul recerut de acționari la adunarea generală din 16 Martie, în sensul §-ului 20 din statutele societății, adunarea generală să va țineă în 23 Martie st. n. 1913 cu aceeași ordine de zi, la timpul și locul indicat.

Domnii acționari, cari voesc să ia parte cu vot decisiv la adunarea generală sunt poștiți, în sensul §-ului 17 din statute, să depună cu 48 ore înainte de adunare acțiunile scrise pe numele lor, respective pe numele acelor pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență la cassa societății noastre, eventual până în 11 Martie st. n. a. c., la cassa institutelor „Albina”, Sibiu, „Cassa de păstrare (reuniune)” Săliste și „Brădetul”, Orlat.
Mercurea, la 16 Febr. 1913.

DIRECȚIUNEA.

Activa.

Cassa	—	—	—	K	31.520'40
Cambii	—	—	—	"	403.372'—
Cambii cu acoperire hipotecară	—	—	—	"	289.663'—
Imprumuturi hipotecare	—	—	—	"	208.996'—
Obligațiuni cu cavenți	—	—	—	"	299.419'—
Conturi-curente debitoare	—	—	—	"	255.123'32
Efecte	—	—	—	"	89.820'—
Depun. fondului general de rezervă	—	—	—	"	68.485'10
Depun. fondului de binefaceri	K	7.754'12			
Imprum. din fond. de binefaceri	"	4.000'—	K	11.754'12	
Depun. fond. de penziuni	—	—	—	"	7.874'28
Casa institutului, magazia cu pivnița și alte realități de vinzare	—	—	—	"	162.810'98
Mobilier	—	—	—	K	3.826'11
după amortizare de	—	—	—	"	426'11
Diverse conturi debitoare	—	—	—	"	2.994'51
Interese de reescont	—	—	—	K	1.161'58
Interese dela efecte	—	—	—	"	3.421'21
Interese restante	—	—	—	"	7.182'87
				K	1.846.998'87

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1912.

Pasiva.

Capital societar	—	—	—	K	300.000'—
Fond general de rezervă	—	—	—	K	68.485'10
Fond special de rezervă	—	—	—	"	29.817'48
Fond de binefaceri	—	—	—	K	11.754'12
Fond de penziuni	—	—	—	"	7.874'28
Depuneri spre fructificare	—	—	—	"	1.185.895'88
Reescont	—	—	—	"	73.156'00
Cont-cuventul creditorilor	—	—	—	"	110.648'76
Dividende neridicate	—	—	—	"	336'00
Diverse conturi creditoare	—	—	—	"	14.211'32
Interese anticipate pro 1913	—	—	—	"	11.460'65
Profit curat	—	—	—	"	33.359'28
				K	1.846.998'87

Debit.

Interese:				K	2.727'72
pentru fondul general de rezervă	—	—	—	"	323'67
pentru fondul de binefaceri	—	—	—	"	336'37
pentru fondul de penziuni	—	—	—	"	53.317'58
pentru dep. spre fructificare	—	—	—	"	3.965'92
pentru reescompt	—	—	—	"	11.640'66
Spese:				"	928'00
salare și bani de cvartiv	—	—	—	"	5.246'74
marce de prezență	—	—	—	"	17.815'40
chirie, impr., reg., porto, etc.	—	—	—	"	4.828'09
Contribuțiune:				K	4.828'09
directă	—	—	—	"	5.397'78
10% dare la inter. la dep., fond. de benef. și penziuni	—	—	—	"	426'11
Amortizațiuni	—	—	—	"	33.359'28
Profit curat	—	—	—	"	122.497'92
				K	122.497'92

Contul Profit și Pierdere.

Credit.

Interese:				K	30.767'38
dela cambii	—	—	—	"	23.086'25
dela cambii cu acop. hip.	—	—	—	"	18.962'61
dela imprumuturi hipotecare	—	—	—	"	25.249'13
dela obligațiuni cu cavenți	—	—	—	"	12.933'93
de cont-curent	—	—	—	"	3.728'61
dela efecte	—	—	—	"	5.526'35
Chirii	—	—	—	"	2.243'66
Proviziuni și alte vente	—	—	—	"	114.727'91
				K	122.497'92

Mercurea, la 31 Decemvrie 1912.

Dr. Octavian Sglimbea m. p., dir.-exec.

Elie Petruțiu m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

I. Droc m. p., prezident. Avr. S. Pecurariu m. p. vice-prezid. D. Vulcu m. p. Dr. Schiau m. p.
Dr. George Măcelariu m. p. Ilie Floașiu m. p. Petru I. Comșa m. p. Ioan Popescu m. b.
N. Hențiu m. p. D. Stroia m. p. Ioan Vătășan m. p., revizor expert al „Solidarității”.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale societății ținute în bună regulă.

Mercurea, la 16 Febr. 1913.

Comitetul de supraveghiere:

Ioan Baciu m. p., prez. Ioan Dăian m. p., notar. Moise Oprișiu m. p. Ioan Dragomir m. p. V. Dobrescu m. p.

Concurs.

Devenind postul de vicenotar comunal vacant prin abzi-cere în comuna Szeliște, pentru îndeplinirea lui prin alegere es-criu concurs și invit pe candi-dații de notar cvalificați con-form cerințelor legii, — de a-și înainta prin autoritatea lor com-petentă, cererile instruate cu dovezile de lipsă, la oficiul pre-torial până în 16 Martie a. c.

Szeliște, la 3 Faur 1913.

(3-5) Primpretorul cercual.

Conducător.

Societatea acționară „Hebe” din Oláhszentgyörgy (Singeorgiul român) comitatul Bistrița-Nă-săud), caută un conducător pen-tru manipularea, valorizarea și lățirea apei minerale „Hebe”. Competentul trebuie să poșăiă cunoștință specifică în acea pri-vință și tot odată trebuie să aibă esperință practică referitor la regularea întocmirilor de scaldă. (923) 1-3.

Reflectanții să bine voiască a se adresa la domnul Dr. De-

metriu Ciuta avocat în Bis-trița (Besztercze), prezidentul societății acționare „Hebe”.

MOSIE

de 130 jug. catastrale să dă în arindă sau să vinde.

A să adresa la adm. „Li- bertatea”. (920) 1-3

Invățăcel

de 12-14 ani, care știe bine ceti și scrie, să primește în pră-vălia subscrișului:

Ilie Branga, neg. în Câmpa. (918) 1-2 (posta Lonyaitelep Hunyad m.)

30 mii

pari, de 4 și 5 metri, să așă la subscrișul de vinzare!

La eameni cunoscuți să dau și a conto pe Novembre.

I. Oprean, preot emerit. (919) 1-5 Koneza (Alsóftér m.)

MED. UNIV.

Dr. Corneliu Dărămuș specialist în boale de femei și specialist în morburi de dinți.

Alba-Iulia, piață

ordinează dela 8-10 pentru boala de femei, dela 2-5 pen-tru morburi dp. dinți. (737) 18-20

Să nu tocniți! că găsiți la subscrișul

Ferești-Uși și Mobile!

gata, în măsurile obicinuite la case românești, lucrute din material bun și uscat! Prețurile cele mai eftinel! Pentru lucru bun garantez!

Rugind pentru binevoitorul sprigin,

Cu toată stîlma:

Dumitru Martin măestru măsar în Orăștie.

Strada Cetățil Nr. 15 (Casa proprie)

Lîngă casa orașului.

(922) 1-

AVIZ!

Celor ce, în eazuri triste de moarte, au trebuință a cum-păra **coșciuguri, cruci**, etc. simple și împodobite, la sub-scrișul le așă mai eftin ca ori-unde!

Un coșciug, care s'a vindut pân'acum cu 25 fl. îl vind cu numai 18 fl.!

Rog pentru binevoitorul sprigin

Cu toată stîlma:

Dumitru Martin măestru măsar în Orăștie.

Strada Cetățil Nr. 15 (Casa proprie)

Lîngă casa orașului.

(922) 1-

„VICTORIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VICTORIA“ prin aceasta să invite conform §-ului 17 din statute la
a XXV-a adunare generală ordinară

care să va ține în Arad, la 23 Februarie st. n. 1913 la 10 ore înainte de amiază, în localitățile institutului (Calea Arhiducelui Iosif Nr. 2.)

O B I E C T E :

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra împărțirii venitului curat.
3. Fixarea prețului marcelor de prezență.
4. Alegerea alor 3 membrii în direcțiune.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați în senzul §-ului 22 din statute sunt rugați a-și anunța la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotență, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 10 Februarie 1913.

Direcțiunea institutului.

ACTIVA.		CONTUL BILANȚ la 31 Decembrie 1912.		PASIVA.	
Cassa în număr — — — — —	K 440.044'01	Capital societar: 12.500 acții à 200 K — — — — —	K 2,500.000'—	Fond general de rezervă — — — — —	K 1,000.000'—
Bon in Giro-Conto la Banca Austr.-ung. — — — — —	229.376'34 K	669.420'35	Fond special de rezervă — — — — —	821.103'83	
Capitale elocate la alte bănci — — — — —	475.984'80		Fond de penziuni — — — — —	223.000'—	K 2,044.103'83
Cambii — — — — —	17,622.088'10		Depuneri spre fructificare — — — — —		13,580.255'03
Imprumuturi ipotecare — — — — —	3,033.460'—		Depozit de cassă — — — — —		43.683'06
Imprum. de cont-curent cu acop. hipot. și de efecte — — — — —	1.905.769'89		Cambii reescomptate — — — — —		6,265.016'84
Avanzuri pe efecte — — — — —	64.332'—		Contribuție restantă la depuneri — — — — —		33.944'19
Efecte proprii:			Dividendă neridicată — — — — —		5.300'—
500.000 K nom. oblig. com. „Pesti Hazai első Takarékpénz. egyes. cu 4% à 85 K — — — — —	K 425.000'—		Diverse conturi creditoare — — — — —		39.941'13
100.000 K nom. Scris. funciare cu 4% ¹ / ₂ „Egyes bpesti fővárosi takarékp.” à 95 K — — — — —	95.000'—		Interese tranzitoare anticipate — — — — —		252.150'10
24.000 K nom. Oblig. cu 4% ¹ / ₂ „Hazai Bank részvénytársaság” à 93 K — — — — —	22.785'—		Profit transpus din anul 1911 — — — — —	K 35.568'28	
20 acții dela „Banca Austro-Ungară” à 1600 K — — — — —	32.000'—		Profit net — — — — —	367.648'23	K 403.216'51
100 acții dela „Ustredni banka ceskych sporitelen”, Praga, à 400 K — — — — —	40.000'—				
60 acții „Hungaria” aradi pamutgy. à 500 K — — — — —	30.000'—				
200 acții „Banca gen. de asig.” Sibiu, à 200 K — — — — —	40.000'—				
50 acții „Magy. pénzint. közp. hitelbankja” à 1000 K descrise — — — — —	K — — — — —				
Acții dela diverse băncii și întreprinderi — — — — —	K 119.030'—	K 803.815'—			
Casele institutului din Arad (calea Archid. Iosif nr. 1 și 2), casa filialei din Chișineu și Boroșineu și alte realități — — — — —	K 477.526'25				
Diverse conturi debitoare — — — — —	81.415'—				
Mobilier — — — — —	K 17.066'84				
Amortizare — — — — —	1.706'84	K 15360'—			
Interese tranzitoare restante — — — — —	18439'30				
		K 25,167.610'69			K 25,167.610'69

DEBIT		Contul Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1912.		CREDIT	
Interese pentru depuneri spre fructificare — — — — —	K 694.971'41	Venit transpus din anul trecut — — — — —	K 35.568'28		
Interese de reescont — — — — —	372.808'37	Interese:			
Spese:		dela cambii — — — — —	K 1,259.035'56		
salare — — — — —	74.104'43	„ imprumuturi ipotecare — — — — —	230.825'93		
Bani de cvartir — — — — —	16.240'—	„ avanzuri pe efecte — — — — —	5.135'23		
Imprimate, diverse plăți, spese de birou — — — — —	59.813'42	„ imprumuturi de cont-curent — — — — —	117.063'62		
Porto — — — — —	8.513'92	„ capitale elocate la alte bănci — — — — —	16.851'32		
Chirie — — — — —	6.687'50	„ efecte proprii — — — — —	35.425'06	K 1,664.336'56	
Marce de prezență — — — — —	3.840'—	Chirii și alte arinzi — — — — —		25.102'27	
Contribuție — — — — —	K 58.955'41	Provizii și alte venituri — — — — —		45.347'81	
10% dare la depuneri — — — — —	69.497'11				
Amortizare din mobilier — — — — —	1.706'84				
Profit transpus din anul 1911 — — — — —	K 35.568'28				
Profit net — — — — —	367.648'23	K 403.216'51			
		K 1.770.354'92			K 1,770.354'92

Arad, la 31 Decembrie 1912.

Sava Raicu m. p.
director executiv.

Ioan Moldovan m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Mihaiu Veliciu m. p.
președinte.

Roman R. Ciorogariu m. p.
vice-președinte.

Dr. Nicolae Ciacian m. p.

Petru Truția m. p.

Traian Vățianu m. p.

Dr. Aurel Demian m. p.

Axente Secula m. p.

Onorată adunare generală!

Avem onoarea a Vă raporta, că în decursul anului de gestiune 1912 am ținut mai multe ședințe atât la centrală cât și la filialele din Chișineu, Șiria și Boroșineu, am sositat toate ramurile de operațiuni și pretulindeni am aflat ordine și punctualitate.

Bilanțul, contul profit și pierdere prezentat nouă de direcțiune l'am revidat, l'am conformat cu cărțile principale și auxiliare referitoare și am aflat că consună întrutoate cu starea dela finea anului 1912, cu cărțile principale și auxiliare și cu dispozițiunile legii comerciale și statutele institutului

Pe baza aceasta primim noi și Vă recomandăm și Dvoastră spre primire atât propunerea ce privește împărțirea venitului curat de cor. 403'216 și 51 fil. precum și celelalte propuneri ale direcțiunii, rugindu-Vă totodată să binevoiți a da atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere absolut pentru anul de gestiune 1912.

Arad, la 10 Februarie 1913.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Sever Ispravnic m. p.
președinte.

Dr. Cornel Ardelean m. p.

Dr. George Vassa m. p.

Procopiu Givulescu m. p.

(915) 1—1

Dr. Ioan Nemet m. p.